

An aerial, black and white photograph of a dense urban area, likely a city center. The image shows a grid-like street pattern with narrow streets and closely packed buildings. A river or canal is visible in the lower middle section, flowing through the urban fabric. The overall impression is one of high urban density and intensity.

Densitat i intensitat urbana

Bases per a un anàlisi del planejament derivat residencial de Catalunya

UPC 2008-2009

- Demostrar que es continuen promovent actuacions d'**urbanització en baixa densitat a Catalunya**, malgrat l'esperit de la normativa urbanística.
- Determinar circumstàncies o característiques comunes entre **municipis promotors** d'aquesta tipologia d'urbanització.

- 1. Introducció. Estat de l'art.
- 2. Delimitació de la mostra d'estudi.
- 3. Recopilació i elaboració de dades.
- 4. Anàlisi de les dades obtingudes, establint agrupacions, paral·lelismes i divergències.
- 5. Anàlisi crítica dels resultats

1. Introducció. Estat de l'art.

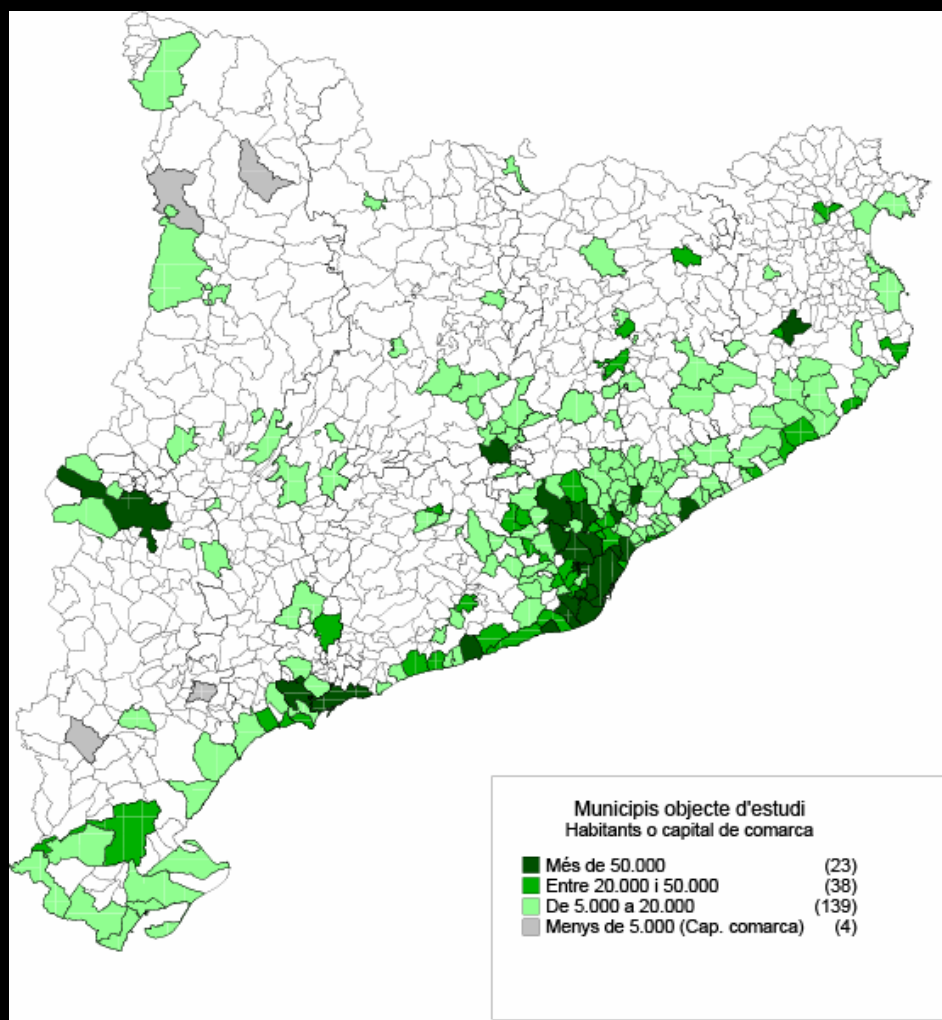
Capítol introductori amb un repàs de les principals aportacions entorn a l'estudi de la densitat i la ciutat compacta, així com a les propostes que originaren la ciutat difusa, i la seva aplicació.

2. Delimitació de la mostra d'estudi.

- 2.a. Introducció.
- 2.b. Aplicació del criteri de dimensió de les poblacions.
Obtenció i presentació mitjançant programari GIS del llistat i emplaçament dels municipis que reuneixin aquest requisit plantejat de partida (municipis amb més de 20.000 habitants o capitals de comarca).
- 2.c. Aplicació del criteri cronològic del planejament general.
Obtenció i presentació mitjançant programari GIS del llistat i emplaçament dels municipis que reuneixin aquest requisit plantejat de partida (municipis amb planejament general aprovat inicialment a partir del 21 de juny de 2002, data d'entrada en vigor de la Llei d'Urbanisme).
- 2.d. Fosa dels dos resultats anteriors.
Obtenció i presentació mitjançant programari GIS del llistat i emplaçament dels municipis que reuneixin tots dos requisits plantejats de partida (municipis amb més de 5.000 habitants o capitals de comarca i amb planejament general aprovat inicialment a partir del 21 de juny de 2002).
- 2.e. Anàlisi crítica, determinació d'excepcions i/o modificació dels criteris delimitadors plantejats inicialment, si s'escau.

2. Delimitació de la mostra d'estudi.

2.b. Aplicació del criteri de dimensió de les poblacions.

3. Recopilació i elaboració de dades.

Extracció dels valors de densitat i anàlegs del planejament derivat residencial previst als plans d'ordenació urbana de les poblacions anteriorment seleccionades. Harmonització per a la seva correcta comparació (densitat neta, densitat bruta, nombre d'habitatges, etc.).

4. Anàlisi de les dades obtingudes, establint agrupacions, paral·lelismes i divergències.

Vinculació dels valors de densitat a possibles indicadors vinculats, tant en relació amb la tipologia de municipi (turístic, de muntanya, ciutat dormitori, amb determinat sector econòmic principal, amb nivell d'ingressos per habitant, amb major o menor presència de segones residències, etc.) com amb altres factors externs però possiblement igualment significatius (color polític del govern municipal, normativa urbanística vigent, cicle econòmic del moment d'aprovació inicial del planejament general, etc.).

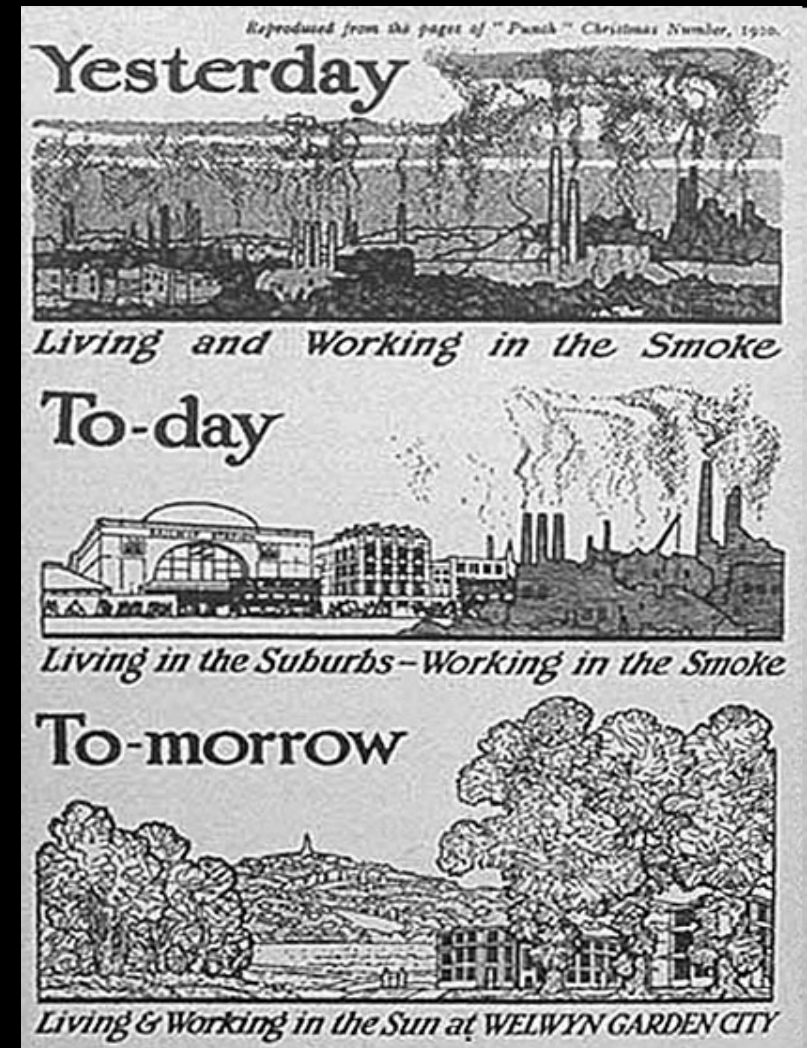
5. Anàlisi crítica dels resultats

Lectura crítica les resultats obtinguts a l'apartat anterior.

Ebenezer Howard: *Garden City*

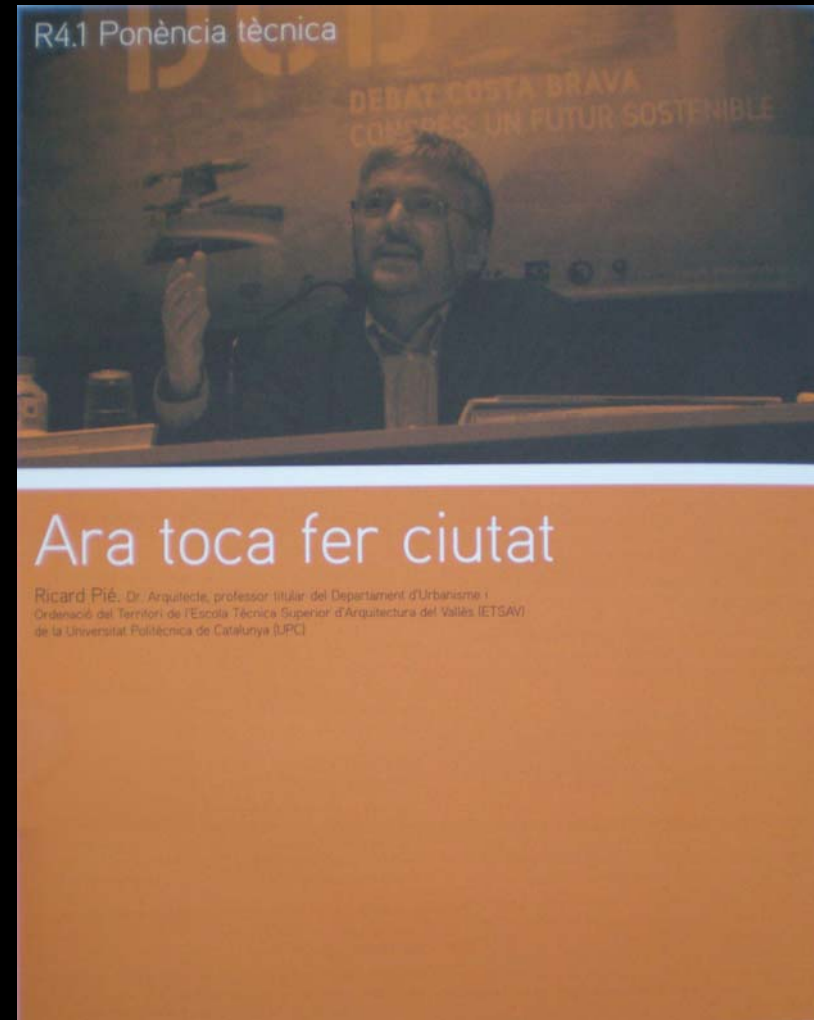
Raimond Unwin: *Garden Suburb*

Cebrià de Montoliu i *Civitas*:
butlletí de propaganda de la Ciutat Jardí

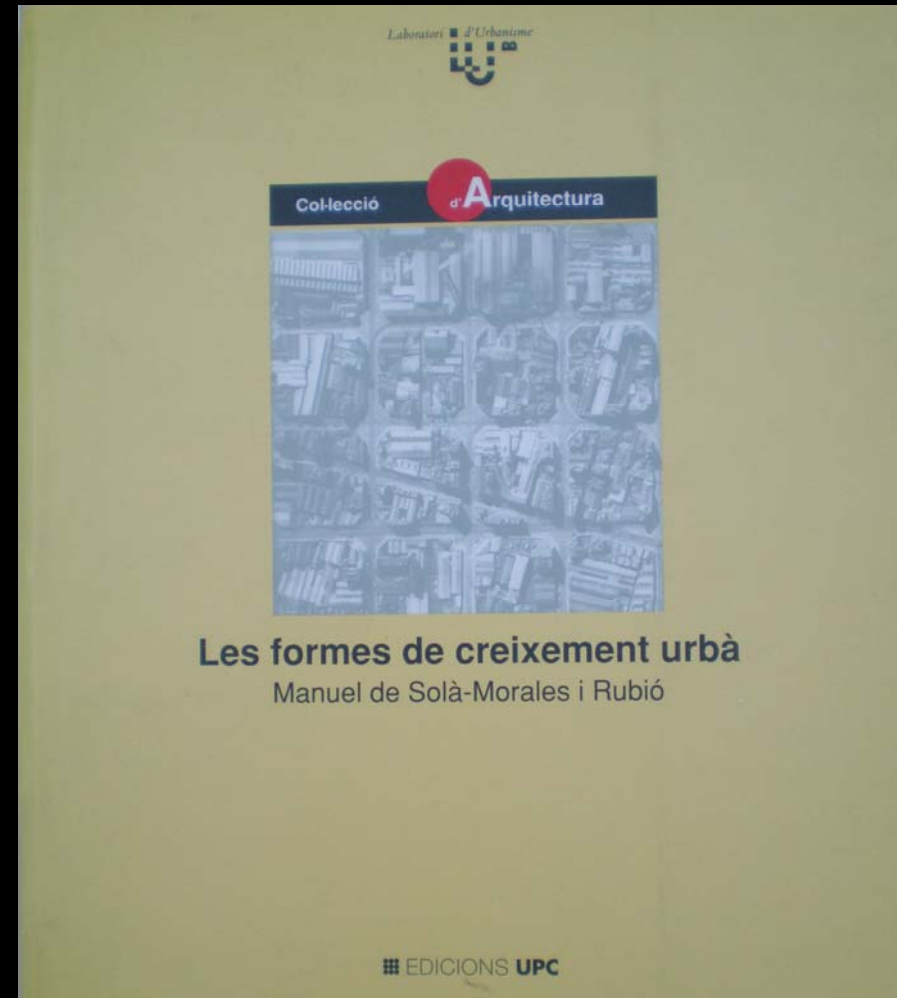

Per **Eulàlia Roca**, «El model teòric de Cebrià de Montoliu s'oposava frontalment al concepte de ciutat metropolitana de grandària il·limitada, quadriculada i simètrica sense cap inclusió d'elements ni naturals ni artístics tal com volien les classes conservadores per especular amb el sòl lliure de manera organitzada. Les illes de l'eixample barceloní, sobre una xarxa de carrers amples paral·lels com a unitat bàsica per aconseguir una urbanització accelerada en són el paradigma que ho féu possible: un pla per a urbanitzar el territori rural».

Si la ciutat-jardí s'oposava a *[l'especulació] amb el sòl lliure de manera organitzada*, aquest va fracassar estrepitosament, tal com ha apuntat, més recentment, **Ricard Pié**.

El **Laboratori d'Urbanisme**, dirigit per Manuel de Solà-Morales, ha analitzat la implantació d'aquests postulats a Catalunya, de les primeres iniciatives (1900-1920), amb el Doctor Robert, el Parc Güell i el Tibidabo, entre d'altres, a la infiltració al teixits de les ciutats i en el model de segona residència (Bonanova-Ganduxer, Horta-Campoamor, la Salut a Gràcia, el Putxet, les Tres Torres, Vallcarca en el primer cas, i Cardedeu, Camprodon, Ribes-Roges a Vilanova, Vilassar, etc en el segon). Destaca dos casos exemplars: S'Agaró i Mont Cabrer.

Antonio Font realitza una lectura de l'evolució de Barcelona, de la ciutat compacta als territoris metropolitans, apuntant la necessitat d'una planificació territorial per a resoldre el moment actual. Si bé la formalització de la baixa densitat es produeix en el que **Pilar Luigi Cervellati** que anomena *Chalepolis*, aquesta parteix d'una matriu territorial –ben present, per altra banda, en els orígens de la formulació de la ciutat-jardí.

Francesc Muñoz realitza un estudi sobre la producció residència de baixa densitat a la província de Barcelona durant el període 1985-2001. Partint d'una presentació de l'estat de la qüestió, realitza una discussió teòrica sobre les dinàmiques de la urbanització, passant a continuació a realitzar un anàlisi empíric. Finalment, relaciona les diferents tipologies d'habitatge amb la segregació social.

Diversos autors (**Magrinyà** i **Herce**, **Mayor**, **Rueda**) analitzen l'impacte medioambiental de la urbanització de baixa densitat, en bona mesura producte d'una lectura territorial del que ha suposat aquest fenomen.

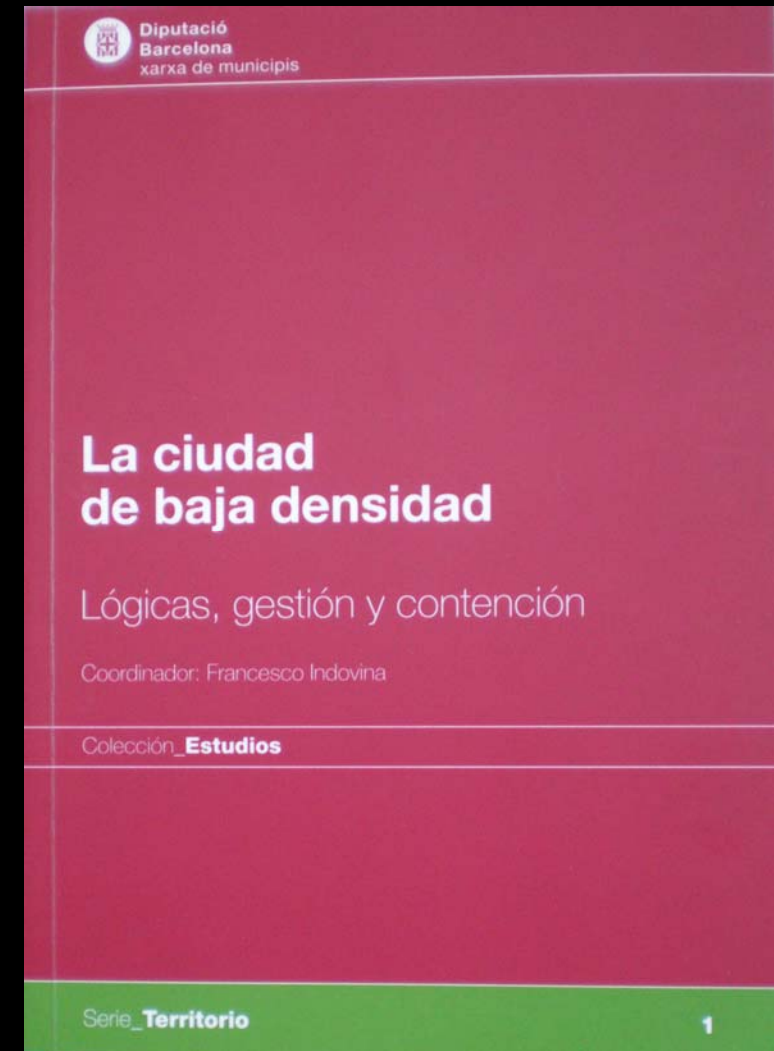
Aquest enfocament territorial, que estava en la proposta de Howard, es va perdre ràpidament i és en gran mesura el causant dels desajustos entre model proposat i realitat construïda.

Garbiñe Henry realitza un estudi dels costos de la baixa densitat, diferenciant els costos directes repercutits als compradors dels costos públics i privats de manteniment, inclosos els costos indirectes (de difícil quantificació), com l'artificialització de l'espai, l'augment de la mobilitat, i els costos socials. És interessant constatar com molts d'aquests punts s'han introduït, potser tímidament, en la legislació urbanística més recent. En aquest aspecte, és de destacar les obligacions quant a mobilitat col·lectiva, quant a no-discriminació per raó de sexe i, molt significatiu per a l'objecte d'aquest estudi, la solidaritat quant a habitatge protegit.

Francesco Indovina, analitza la situació actual i realitza projeccions de futur i propostes per a una presa de posició, i de gestió, del que s'ha vingut a anomenar *ciutat de baixa densitat*, però que també es podria dir *ciutat de baixa intensitat*.

Finalment, l'aposta per la intensitat de **Nel·lo** s'ha reflectit, en bona mesura, les intencions que mostra la **legislació urbanística** catalana al respecte.

La metodologia prevista consisteix en l'anàlisi del planejament general vigent de les poblacions que reuneixin els requisits harmonitzadors anteriorment exposats i en l'elaboració de les dades de les unitats d'actuació en ells contingudes per a fer-les comparables.

OBJECTIUS	OCTUBRE		NOVEMBRE		DESEMBRE		GENER		FEBRER	
	15	31	15	30	15	30	15	30	15	28
ESTAT DE L'ART										
Recerca bibliogràfica i elaboració de l'estat de l'art	■	■								
DELIMITACIÓ DE LA MOSTRA D'ESTUDI										
Llistat de poblacions que compleixen els criteris establerts per a l'anàlisi	■	■								
Mapificació dels resultats i possible revisió dels criteris inicials	■	■								
RECOPILACIÓ I ELABORACIÓ DE DADES										
Obtenció del planejament general de totes les poblacions a analitzar	■	■	■	■						
Elaboració fitxa base resum del planejament derivat residencial			■	■						
Extracció de dades del planejament derivat residencial			■	■	■	■	■			
ANÀLISI DE LES DADES OBTINGUDES										
Anàlisi crític de les dades obtingudes, establint paral·lelismes i divergències							■	■	■	
CONCLUSIONS I REDACTAT FINAL							■	■	■	■